

M. Saim UYSAL

Seçim sonrası ekonomide iniş sert mi, yoksa yumuşak mı olacak

22.6.2018

Bilindiği üzere Türk ekonomisi 2017 yılı ile 2018'in ilk çeyreğinde aynı oranda (%7.4) yüksek büyüme yakaladı. Bu oran ülkemizin potansiyel büyüme oranı olarak bilinen %5'in hayli üzerinde. Çok partili hayata geçilen dönemde 1950-2017 yılları arasında ortalama büyümemiz %5 oranında.

2017 yılından bu yana ekonomide gerek maliye politikası olarak gerekse para politikasında bir gevşeme sürüyordu. Kredi Garanti Fonu uygulamaları, vergi afları, kredi teşvikleri, vergi indirimleri sonucu ekonomimiz hayli ısındı.

Yarattığımız üretime dayalı olmayan tüketim ve inşaat kaynaklı yüksek büyümeyi de büyük ölçüde borçla finanse ettik. Bu ısınma sonrası makro ekonomik göstergelerimizin büyüme dışında tümünde (enflasyon, cari açık, bütçe açığı, düşürülemeyen çift haneli işsizlik, yükselen CDS risk primimiz) bozulmalar meydana gelerek reel sektörün bilançoları tahrip oldu. Nitekim bunun sonucunda TL uluslararası piyasalarda satış yedi. Sıcak para çıkışları hızlandı ve TL da son bir yılda hızlı bir değer kaybı yaşandı.

Bu olgu maalesef küresel ortamda FED'in faiz yükselttiği ve yükseltmeye devam edeceği, bilanço küçülttüğü, Avrupa Merkez Bankası'nın da yılsonunda benzer politika izleyeceğinin anlaşıldığı bir döneme rast geldi. Önümüzdeki Pazar günü hem Cumhurbaşkanlığı hem de parlamento seçimi yapılacak. Seçim öncesi göstergelerimiz aşağıdaki tablo da yer almaktadır.

Bozulan makroekonomik göstergelerimiz

	2017	2018	
1- Büyüme (%)	7.4	7.4	ilk çeyrek
2- Enflasyon –TÜFE	11.92	12.15	Mayıs
-ÜFE	15.47	20.16	Mayıs
- Çekirdek Enflasyon	12.3	12.64	Mayıs
3 – Gösterge Tahvil Faizi (%)		13.40	19.44 Haziran
4 – İşsizlik Oranı (%)	10.9	10.1	Mart

5 – Döviz Kur Kaybı	3.7719	4.7287	21.06.2018
Amerikan Doları % 25.36			
6 – Bütçe Dengesi (milyar TL)	6.4	2.7	Ocak-Mayıs (Açığı)
7 – Toplam (Kamu + Özel)			
Dış borç stoku (milyar TL)	453.3		Milli Gelir Yüzdesi (% 53.3)
8 – Cari Açık / Milli Gelir (%)	(-) 5.5	(-) 6.2	12 aylık
9 – Merkez Bankası Döviz Rezervi	107.6	106.7	Haziran (milyar \$)
10 - Kredi / Mevduat Oranı (%)	119,7	120.9	
11 – Kısa vadeli Döviz borcu	125.5		milyar dolar ile son üç yılın zirvesinde.

12 – Doğrudan yatırımlar 2001 yılı seviyesine geriledi.

13 – Yerli yatırımcının döviz mevduatı 2018 yılında 170 milyar dolara ulaştı.

14 – Türkiye'nin kredi temerrüt risk primini gösteren katsayı yılbaşına göre %103 artarak 325'e ulaştı.

15 – Sefalet Endeksi = (Enflasyon + İşsizlik + Faiz – Büyüme) 2013 yılından bu yana %74 artmış durumda.

Bütün bu göstergeler 2017 den bu yana izlenen sadece büyümeyi öngören ekonomi politikasının sonuçları. İzlenen ekonomi politikası dışında iç ve dış siyasi ve konjonktürel faktörler de var kuşkusuz. Ancak, kırılğan beşli içinde bizim gibi ülkeler kendi ev ödevlerini sağlıklı yaptıklarından bizden göreceli olarak olumlu ayrıştılar.

Seçim sonrası hangi siyasi oluşum iktidar olursa olsun ülkemizi ekonomik olarak zor bir dönem bekliyor. Bu hızlı ve yüksek büyümenin normale dönmesi için mutlaka "Acı Reçete" bazlı bir program gelecek. Kamu, daha az harcayarak, daha çok gelir toplamak zorunda kalacak ve halkımız da daha kemer sıkıcı bir dönem geçirecek. Bu iniş (yüksek büyümeden potansiyel büyümeye % 5'li veya daha düşük oranlar) sert mi (hard landing), yoksa yumuşak mı olacak (softlanding). Eğer seçimler sonrasında toparlayıcı ve dengeleyici bir program (gerçekten sıkı para ve maliye politikasını esas alan) ile, olağanüstü halin kaldırıldığı, yapısal reform ajandasına dönülür, bağımsız kurumlara (Merkez Bankası gibi) gerçekten siyasi baskıların yapılmayacağı ilan edilir ve uygulama da buna paralel gerçekleşirse iniş yumuşak olur ve halkımız daha az negatif etkilenmeye maruz kalır. Aksi halde sert iniş, negatif büyüme de dahil resesyon ve stagflasyonla (Bozulan dengelerin yeniden kurulması için "yeni istikrar programları çerçevesinde" yeni borç arayışları ile IMF gibi uluslararası kuruluşların kapısını bile çalmak söz konusu olabilir) baş başa kalırız. Doğru ve makul aklın birinci seçeneği doğuracağına inanıyor, seçimlerin ülkemize hayırlar getirmesi diliyoruz.